اخلاق در حوزه

چرا تفکر افضل عبادات است؟

آیت‌الله محمدعلی ناصری رحمه‌الله‌علیه

عبادت در اسلام انواعی دارد که افضل آن تفکر است که از تفکر برای معرفت و شناخت خدا تا اندیشه در خویش و اعمال و کردار و عاقبت خود را شامل می‌شود. یکی از عوامل اصلاح و تربیت نفس در تعلیمات اسلامی، عادت کردن به تفکر است. تفکر باید برای انسان عادت بشود. عادت کردن به تفکر، یعنی درباره هر کاری که انسان می‌خواهد تصمیم بگیرد، عادت داشته باشد که قبلاً کاملاً بر روی آن فکر بکند و این کار از نظر اخلاقی همانند محاسبه نفس است و غیر از اینکه در هر کاری انسان باید قبلاً فکر کند، می‌گویند که در هر شبانه روز ولو چند دقیقه هم شده است، انسان باید به خودش مجال بدهد که درباره خویشتن تأمل کند و پیرامون کارهایی که باید درباره آنها تصمیم بگیرد، بیندیشد. فکر کردن به انسان روشنایی می‌دهد.

• انواع عبادت

ما سه نوع عبادت داریم: عبادت بدنی مثل نماز خواندن، روزه گرفتن، عبادت مالی مثل: زکات دادن، خمس دادن و عبادت فکری که افضل عبادات است. ارزش تفکر از عبادت‌های دیگر خیلی بیشتر است؛ یک ساعت تفکر ممکن است، برابر باشد با شصت سال عبادت بدنی بدون تفکر؛ البته نباید سوءتفاهم بشود که مقصود جانشین‌سازی است که آن عبادت را رها کنید و به این بچسبید؛ قطعاً مقصود این نیست. هرکدام در جای خود لازم و ضروری است؛ مقصود بیان ضرورت این امر است.

• چرا تفکر عبادت است؟

اما یک سؤال اساسی درباره تفکر که افضل عبادات خوانده شده، مطرح است و آن اینکه تفکر در چه مقوله‌ای؟ بدون شک یکی از تفکرهایی که عبادت است، تفکر کردن انسان درباره خویشتن است؛ یعنی خود انسان موضوع تفکر خودش باشد و این دو گونه است: یک وقت خود انسان به‌عنوان یک موضوع علمی، موضوع تفکر اوست و یک وقت، انسان درباره کارهای خودش تفکر می‌کند. درباره اینکه چگونه تصمیم بگیرد و چگونه کار کند و همین‌طور بدون اندیشه، تسلیم حوادث و جریانات نباشد. مقصود دومی است.

• تفکر در خلقت

یک نوع دیگر تفکر که بدون شک عبادت است، تفکر در عالم خلقت برای معرفت و شناخت خداست. تفکر در عالم خلقت لازم است. در قرآن کریم بر این موضوع تأکید شده است؛ از جمله در سوره آل‌عمران آیات ۱۹۰ و ۱۹۱. شکی نیست که اگر انسان در کار عالم و در نظامات عالم و در دقایق مخلوقات، تأمل و دقت کند و هدفش از این تأمل و دقت و کشف رازهای عالم، این باشد که به حقیقت، بیشتر راه یابد و خدا را بیشتر بشناسد، این، هم علم است و هم عبادت.

• تفکر در تاریخ

یکی دیگر از تفکراتی که در قرآن مجید به آنها توجه شده است، تفکر در تاریخ است؛ تفکر در سرنوشت و سرگذشت اقوام و ملل گذشته که به این مطلب هم در متن قرآن توجه شده است. قرآن قصص و حکایات و چیزهایی را که ما اسمش را تاریخ می‌گذاریم، به‌طور اشاره ذکر می‌کند؛ ولی قسمت‌هایی را که مایه‌های آموزش در آن زیاد است، بیشتر یادآوری می‌کند.

• عاقبت‌اندیشی در کار

پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله خدا در روایتی می‌فرمایند: هرگاه می‌خواهی کاری را انجام دهی، اول درباره عاقبت آن کار تدبر کن، بعد تصمیم بگیر. تدبر معنایش این است که انسان نهایت امر، عاقبت کار را ببیند و تنها ظاهر کار را نبیند. هر کاری یک ظاهر دارد و یک باطن؛ انسان غالباً ظاهر کار را می‌بیند؛ ولی باطن آن را نمی‌بیند؛ مگر اینکه از آن کار رد شده باشد؛ آن وقت نگاه می‌کند، از پشت سر می‌بیند و چه‌بسا هست که کاری ظاهرش بر یک سیاق است و باطنش بر سیاق دیگر. تدبیر به عاقبت این است که انسان قبل از اینکه کاری را انجام دهد، عاقبت آن کار را مطالعه بکند.

تجلیل امام خامنه‌ای، مراجع عظام تقلید علما و مسئولان نظام از خدمات علمی و اجتماعی آیت‌الله محمدعلی ناصری رحمة‌الله‌علیه

عالم ربانی و سالک الی‌الله، آیت‌الله محمدعلی ناصری دولت‌آبادی، استاد اخلاق و مدرس حوزه‌های علمیه و از پشتوانه‌های معنوی نظام اسلامی و همراه راسخ رهبر معظم انقلاب اسلامی، پس از عمری ترویج معارف اسلامی و دفاع از آرمان‌های انقلاب اسلامی، تربیت شاگردان و خدمات عام‌المنفعه، ۴ شهریور پس از یک دوره بیماری و بستری در بیمارستانی در اصفهان، در سن ۹۲ سالگی دعوت حق را لبیک گفت و آسمانی شد.

پیکر این عالم ربانی، ۶ شهریور با حضور خیل عظیم مردم، مسئولان کشوری، لشکری و حوزوی تشییع و پس از اقامه نماز توسط آیت‌الله سید ابوالحسن مهدوی امام جمعه موقت اصفهان، در گلستان شهدای اصفهان به خاک سپرده شد. در پی عروج ملکوتی این عالم ربانی، روزهای پنجم تا هفتم شهریور در استان اصفهان عزای عمومی اعلام شد. امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، آیات عظام مکارم شیرازی، نوری‌همدانی، جوادی آملی، مظاهری، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آیات اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه، سعیدی تولیت آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه علیهاالسلام، رؤسای قوا و مجمع تشخیص مصلحت نظام با صدور پیام‌های جداگانه‌ای رحلت این عالم پارسا را تسلیت گفتند.

• امام خامنه‌ای

بسم‌الله الرحمن الرحیم

رحلت عالم ربانی و سالک الی‌الله آیت‌الله آقای حاج شیخ محمدعلی ناصری رحمه‌الله‌علیه را به عموم مردم اصفهان و به همه ارادتمندان و مستفیدان از فیوضات آن‌مرحوم و بالخصوص به فرزندان محترم و مکرم ایشان تسلیت عرض می‌کنم.

این عالم بزرگوار و معلم اخلاق، وظیفه بزرگ تزکیه و نشر معارف اخلاقی اسلام را تکلیف خویش دانسته و با بهره‌مندی از خشیت و خضوع دل نورانی خود، بیان اثرگذار و نافذی را در این جهت به‌کار می‌بردند؛ رحمت و رضوان خدا بر ایشان باد! از خداوند متعال قبول خدمات و مغفرت الهی را برای ایشان مسئلت می‌کنم.

• آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی

این عالم وارسته پس از بهره‌مندی از محضر اساتید بزرگ، با حضور در خطه اصفهان، سالیان متمادی به تربیت شاگردان، پرورش طلاب، خدمت به مردم و حمایت از محرومان پرداخت. تأسیس مدارس علوم دینی، مؤسسات تخصصی و تحقیقاتی حوزوی، مراکز درمانی و خیریه، آثار مکتوب، سخنرانی‌ها و پرورش هزاران شاگرد، بخشی از برکات عمر نورانی ایشان و توصیه‌های اخلاقی و اجتماعی آن فقید سعید، همواره راهنما و راهگشای مریدان بود.

خاطرات مصاحبت و هم‌نشینی با وی، منش اخلاقی و دقت‌های حکیمانه ایشان همیشه در یاد می‌ماند.

اینجانب این مصیبت مؤلمه را به محضر حضرت ولی‌عصر ارواحنا له الفداه، حوزه‌های علمیه، جامعه روحانیت، مردم مؤمن و متدین اصفهان به‌ویژه به شاگردان، علاقه‌مندان و ارادتمندان وی، بالاخص به فرزندان و بیت مکرم ایشان تسلیت عرض می‌نمایم و از درگاه خداوند متعال علو درجات و حشر وی با اولیای طاهرینش مسئلت نموده و برای بازماندگان صبر جمیل و اجر جزیل را خواستارم.

• آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

آن فقیه مهذب و مدرس اخلاق سالیان فراوانی را از محضر پرفیض اساتید بزرگ در حوزه مقدس نجف بهره برد و به مقامات مهم علمی و اخلاقی دست یافت و بخشی از عمر با برکت خود را نیز به ترویج فرهنگ اهل‌بیت علیهم‌السلام و خدمت به مردم سپری نمود و همواره در تحکیم نظام اسلامی کوشید.

اینجانب فقدان این استاد اخلاق و عالم خدمتگزار را به حوزه‌های علمیه و همه وابستگان و آقازادگان محترم، ارادتمندان و اهالی متدین اصفهان تسلیت عرض نموده و علومقام برای آن فقید سعید مسئلت می‌نمایم.

• آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی

ارتحال عالم متخلق حضرت آیت‌الله ناصری رحمه‌الله‌علیه را به حوزه علمیه و مردم بزرگوار اصفهان و بیت شریف آن فقید سعید تسلیت و علو درجات آن فقیه راحل و صبر جمیل بازماندگان، از خدای سبحان مسئلت می‌شود.

• آیت‌الله‌العظمی مظاهری

این عالم پارسا برای حوزه علمیه اصفهان، مدرسی عالی‌قدر و استاد اخلاقی نافذ و مهربان و برای عموم مردم و ارادتمندان ایشان، اسوه‌ای عامل در تقوا و تهذیب و برای سالکان طریق، راهنمایی دلسوز در پیمودن راه تزکیه نفس و سلوک الی‌الله بودند و اکنون خلأ وجودی این عالم عارف، خسارتی بزرگ برای همه ماست.

مقام اخلاص و صفای نفس و ارادت و دل‌باختگی زایدالوصف ایشان، به قطب عالم امکان حضرت بقیة‌الله‌الأعظم ارواح‌العالمین له‌الفداء، بی‌شک در کارنامه حیات پربرکت این عالم ربانی، درسی ماندگار برای همه حوزویان و سربازان حضرت ولی‌عصر علیه آلاف التحیة والسلام است و اینک نیز مایه علو درجه ایشان در حضور پروردگار مهربان است.

• جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

رحلت عالم پرهیزگار و معلم اخلاق، آیت‌الله حاج شیخ محمدعلی ناصری دولت‌آبادی موجب تألم و تأثر گردید. این فقیه عالی‌قدر سال‌ها به تدریس علوم و معارف اسلامی در حوزه‌های علمیه همت گماشت و با برگزاری مجالس وعظ و جلسات درس اخلاق، با بیانی گرم و دل‌نشین، به تربیت نفوس مستعد و ترویج مکارم اخلاق پرداخت. سعی بلیغ ایشان در ترویج معارف مهدوی و سلوک انقلابی و ولایت‌مدارانه ایشان، توشه‌ای گران‌بها برای این استاد اخلاق است. آن عارف ولایی، علاوه بر تلاش‌های علمی و فرهنگی، مشارکتی جدی نیز، در فعالیت‌های خیریه اجتماعی و تأسیس مراکز بهداشتی درمانی داشت و در این زمینه، منشأ خیرات ماندگاری گردید.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، رحلت این عالم جلیل‌القدر را به محضر حضرت بقیة‌الله‌الاعظم عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مراجع عظام تقلید (دامت‌برکاتهم)، حوزه‌های علمیه، مردم شریف اصفهان، همچنین آقازادگان محترم، بیت مکرم و شاگردان و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض نموده، برای آن‌مرحوم علو درجات، غفران و رحمت الهی و برای بازماندگان صبر و اجر از خداوند متعال خواستار است.

سیدهاشم حسینی بوشهری
رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

• آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه

آن عالم عالی‌قدر تحصیلات حوزوی خود را نزد بزرگان و مفاخر حوزه کهن نجف‌اشرف گذراند و مدارج والای سلوک معنوی و اخلاقی را همانجا آموخت و طی کرد و سپس با مهاجرت ارزشمند خود به اصفهان، حوزه علمیه اصفهان را رونق بخشید و طلاب و دانشجویان و جوانان و مردم شریف اصفهان از آن وجود شریف بهره‌ها بردند و شیوه‌های اصلاح و تزکیه نفس و به‌ویژه راه شناخت اولیای الهی و آشنایی و مؤانست با حضرت بقیة‌الله‌الاعظم ارواحنافداه را از ایشان آموختند. ایشان همچنان در خدمات اجتماعی و فرهنگی کوشا و در کنار مردم بودند و آثار نیک و بزرگی از ایشان ماندگار ماند و حوزه بزرگ قم نیز از برکات ایشان بهره‌مند بود.

• آیت‌الله سعیدی
تولیت آستان مقدس حضرت معصومه علیهاالسلام

این عالم جلیل‌القدر همه عمر بابرکت خویش را صرف خدمت به ساحت قرآن کریم و مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام و تهذیب و تربیت نفوس بندگان خدا به‌ویژه جوانان کرد. تربیت صدها شاگرد، تدوین آثار علمی، تأسیس مراکز علمی، فرهنگی، عبادی و انجام خدمات اجتماعی فراوان؛ از جمله فعالیت‌های آن عالم پارسا می‌باشد.

اخلاص، صفای باطن، بیان شیرین و جذاب، ارادت و شیفتگی نسبت به حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف، دفاع مستمر و قاطع از ارزش‌های دینی و اسلامی و آرمان‌های والای انقلاب اسلامی و تکریم امام راحل عظیم‌الشأن قدس‌سره و رهبری معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای دام‌ظله، از دیگر خصایص ممتاز این عالم و سالک الی‌الله بود.

• شمه‌ای از خدمات عام‌المنفعه و اجتماعی

آیت‌الله حاج شیخ محمدعلی ناصری دولت‌آبادی در سال ۱۳۰۹ هجری شمسی در شهر دولت‌آباد برخوار واقع در ۱۰ کیلومتری شهر اصفهان در خانواده‌ای مذهبی و اهل علم چشم به جهان گشود.

مقدمات علوم حوزه را در اصفهان فراگرفت و سپس راهی حوزه علمیه نجف اشرف شد و مدتی را در این حوزه کهن شیعه از علمای آن تلمذ کرد. وی پس از بازگشت از نجف اشرف به اصفهان به امر استادش مرحوم آیت‌الله کشمیری، علاوه بر تلاش‌های علمی و دینی و هدایت و راهنمایی مردم، طلاب و اهل علم، در کارهای خیر و عام‌المنفعه نیز مشارکت جدی داشت؛ از جمله این اقدامات می‌توان به تلاش‌های ایشان برای ایجاد مراکز بهداشتی و درمانی اشاره کرد. مرکز درمانی حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف و بخش دیالیز ۲۰ تختخوابی آن با اهدای ۶ هزار متر زمین و دو هزار متر ساختمان در سال ۱۳۸۷ توسط آیت‌الله ناصری آغاز و در سال ۱۳۹۱ با حضور وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی افتتاح شد. این مرکز دارای بخش زایمان، دیالیز، آزمایشگاه، رادیولوژی، دندانپزشکی، پزشکی عمومی و تخصصی است که به ارایه خدمت می‌پردازد که بخش دیالیز آن مجهزترین بخش دیالیز استان اصفهان می‌باشد.

هم‌چنین بیمارستان گلدیس شاهین‌شهر که سال‌هاست، به مردم خدمات درمانی ارایه می‌دهد، از دیگر خدمات آیت‌الله ناصری است که بخش دیالیز آن، با ۱۴ تخت در سال ۱۳۸۴ توسط ایشان کلنگ‌زنی و با کمک خیران احداث و تجهیز شد. بخش دیالیز بیمارستان محمد رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وآله میمه با کمک خیران این بخش ساخته شد و در سال ۱۳۹۰ به بهره‌برداری رسید. با توجه به بعد مسافت بخش میمه با مرکز اصفهان و شهرستان و تعداد زیاد بیماران، این کار خیر، باعث راحتی بیماران شده است. همچنین اورژانس شبانه‌روزی دولت‌آباد که زمین و احداث آن، زیر نظر ایشان صورت گرفت و در سال ۱۳۸۵ به بهره‌برداری رسید، هم اکنون به مردم این شهرستان ارائه خدمت می‌کند.

بیانیه جمعی از اساتید حوزه و دانشگاه درباره طرح اصلاح نظام بانکداری

جمعی از اساتید حوزه و دانشگاه، درباره طرح اصلاح نظام بانکداری بیانیه‌ای صادر کردند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، جمعی از اساتید حوزه و دانشگاه درباره طرح اصلاح نظام بانکداری مجلس شورای اسلامی بیانیه‌ای صادر کردند که متن آن به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

محضر نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی زید عزهم/
سلام علیکم؛

با عرض ادب و احترام و تسلیت ایام عزای سید و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله‌الحسین علیه‌السلام و یاران باوفای ایشان، همان‌گونه که مستحضرید، در طی سالیان اخیر طرح اصلاح نظام بانکی با فراز و نشیب‌های فراوان در طی چندین دوره مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت که در آخرین نسخه آن، در تاریخ ۱۴۰۰/۲/۲۶، تنها کلیات بخش بانک مرکزی آن طرح، با عنوان «مسئولیت، اهداف، ساختار و وظایف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» به تصویب نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی رسید. با اینکه معتقدیم، به‌دلیل همبستگی قانون بانک مرکزی و قانون عملیات بانکی، تفکیک این دو و تصویب هریک به‌صورت جداگانه صحیح نیست و تجدید نظر بسیار مطلوب است؛ ولی اکنون که نمایندگان محترم کلیات این طرح را تصویب کرده‌اند، برای تصویب نهایی آن لازم است، اشکالات اساسی آن برطرف شود. بی‌تردید تصویب نهایی آن به این شکل، با توجه به تأثیرات این طرح بر مقدرات چند دهه آینده اقتصادی کشور، هزینه‌های جبران‌ناپذیری را به اقتصاد کشور تحمیل خواهد کرد. مهمترین اشکالات این طرح عبارتند از:

۱. خلق پول بانکی: در قانون پولی و بانکی فعلی کشور، انتشار پول اسکناس و مسکوک انحصاراً به عهده بانک مرکزی –به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی هدایتگر جریان گردش پول– گذاشته شده است. با این وجود بنا به شواهد آماری، از سال ۱۳۸۰ (تأسیس اولین بانک غیردولتی در کشور)، مسبب اصلی رشد نقدینگی و تورم کشور، بانک‌های غیردولتی بودند. این در حالی است که خلق پول اعتباری، امری حاکمیتی است و انحصاراً باید در اختیار دولت بوده و دولت حق ندارد، آن را به بخش غیردولتی که به دنبال منافع خود است، بسپارد.

۲. بنگاهداری بانک‌ها: یکی از مشکلات نظام بانکی که در سال‌های اخیر نیز، بسیار تشدید شده و پیامدهای مخربی را در اقتصاد ایران ایجاد کرده، بنگاه‌داری بانک‌هاست. این امر سبب شده، قسمتی از منابع بانکی به دارایی‌های سمی تبدیل شود و نتوانند، به تأمین مالی بنگاه‌ها اقدام نمایند. انتظار می‌رفت، در این طرح، یکی از وظایف بانک مرکزی، جلوگیری از بنگاه‌داری بانک‌ها در هر قالب و شیوه باشد که از آن غفلت شده است.

۳. جلوگیری از حیله‌های ربا در عملیات بانکی: یکی از مهم‌ترین آسیب‌های عملیات فعلی بانکداری جمهوری اسلامی ایران ابتلای آن به حیله‌های ربوی در عملیات بانکی است. عدم جامعیت طرح، باعث گردیده که در این طرح، به این مقوله توجه نشود. انتظار می‌رفت در این طرح، حداقل در وظایف بانک مرکزی، به جلوگیری از حلیه‌های ربا در عملیات بانکی تصریح می‌شد.

در پایان باید گفت اجماع صاحب‌نظران بر لزوم تغییر قوانین پولی و بانکی در این دوره فرصت مغتنمی است که باید از آن به‌صورت مناسبی استفاده شود. مسلماً تصویب طرح ناقص حاضر، این فرصت را از بین خواهد برد و مسلماً موجب تداوم وضع موجود و اعتراض مراجع معظم، متخصصان و کارشناسان و متدینین شده؛ همچنین مشکل خلق پول را تشدید و با جدایی بخش پولی و مالی اقتصاد کشور از بخش واقعی آن، به گسترش بنگاه‌داری سوداگرانه و عملیات صوری بانکی، دامن خواهد زد.

۱. حجت‌الاسلام سید عبدالحمید ثابت، اقتصاددان و قائم‌مقام مدیر اقتصاد جامعة‌المصطفی‌العالمیه و مدیر گروه اقتصاد دانشگاه عدالت؛

۲. دکتر محمدجواد توکلی، اقتصاددان و عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس‌سره و قائم‌مقام انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه؛

۳. دکتر سیدمهدی زریباف، اقتصاددان و رئیس مرکز مطالعات و مبانی مدل‌های اقتصادی؛

۴. حجت‌الاسلام والمسلمین مهدی رجایی‌نیا، مسئول دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی حوزه‌های علمیه؛

۵. دکتر محمدمهدی مجاهدی، اقتصاددان و عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی رحمه‌الله‌علیه؛

۶. آقای دکتر عطاءالله رفیعی آتانی، عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت و عضو شورای علمی علوم انسانی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت؛

۷. حجت‌الاسلام دکتر احمدرضا صفا، اقتصاددان و استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم و دانشگاه و عضو هیئت‌مدیره انجمن اقتصاد اسلامی؛

۸. حجت‌الاسلام والمسلمین جواد عبادی، پژوهشگر اقتصاد اسلامی، رئیس مؤسسه طیبات و عضو انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه قم؛

۹. حجت‌الاسلام والمسلمین محمود عیسوی، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی رحمه‌الله‌علیه و عضو انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه قم؛

۱۰. حجت‌الاسلام علی معصومی‌نیا، مدیر گروه اقتصاد بانکداری اسلامی و عضو هیئت علمی اقتصاد دانشگاه خوارزمی و عضو شورای راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه قم؛

۱۱. حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسین میرمعزی، عضو هیئت علمی و رئیس پژوهشکده نظام‌های پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛

۱۲. دکتر محمد نصر اصفهانی، اقتصاددان و عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی؛

۱۳. حجت‌الاسلام والمسلمین احمدعلی یوسفی، رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه قم و مدیر گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛

۱۴. حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سیدرضا حسینی، رئیس گروه اقتصاد پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.